

Отримано: 15 лютого 2022 р.

Прорецензовано: 10 березня 2022 р.

Прийнято до друку: 14 березня 2022 р.

e-mail: ivanka_fly@ukr.net

DOI: 10.25264/2519-2558-2022-13(81)-150-153

Фецько І. М. Українська перекладна термінографія у її сучасних викликах (на матеріалі тримовних видань XXI століття). *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог: Вид-во НаУОА, 2022. Вип. 13(81). С. 150–153.

УДК: [811.161.2'373.46:33/34]:81'374.8=111=161.1/.2]»20»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9396-8608>

Фецько Іванна Михайлівна,
кандидат філологічних наук,
Львівський національний університет імені Івана Франка

УКРАЇНЬСЬКА ПЕРЕКЛАДНА ТЕРМІНОГРАФІЯ У ЇЇ СУЧАСНИХ ВИКЛИКАХ (НА МАТЕРІАЛІ ТРИМОВНИХ ВИДАНЬ XXI СТОЛІТТЯ)

У статті розкрито поняття галузевого словника, проаналізовано досвід укладання тримовних галузевих словників XXI століття, зокрема здійснено характеристику тримовного англо-російсько-українського словника з економіки та фінансів, тримовного словника податкових, фінансових та юридичних термінів, українсько-російсько-англійського термінового словника з економічної теорії, українсько-російсько-англійського словника науково-технічних термінів з машинобудування, тримовного словника з технічної механіки та машинобудування, тримовного словника сучасного правничого терміновживання та ін. Визначено принципи укладання перекладних словників та обґрунтовано необхідність їх видання. Зосереджено головну увагу на науковій цінності праць, що зумовлено потребами сучасної української термінографії.

Ключові слова: українська мова, термінографія, тримовний словник, термін, видання.

Ivanna Fetsko,
candidate of philological sciences,
Ivan Franko National University of Lviv

UKRAINIAN TRANSLATIONAL TERMINOGRAPHY IN ITS CONTEMPORARY CHALLENGES (BASED ON THE MATERIAL OF THE THREEILINGUAL EDITIONS OF XXI CENTURY)

The modern intensive development of education, science, technology and art on a world scale has led to a global expansion of scientific contacts and an increase of the amount of scientific literature, which in the independent Ukraine was expressed in the urgent need to create Ukrainian-language industry-based translation and explanatory dictionaries. The concept of the industry-based vocabulary was revealed, and the experience of compiling trilingual branch-based vocabularies of the XXI century was analyzed in the present manuscript. At the beginning of the third millennium, there is an over-interest in the foreign languages in Ukraine. This could be traced in the economic, business and financial spheres. Taking into account the needs of the public, a trilingual English-Russian-Ukrainian dictionary of economic and finance and a trilingual dictionary of tax, financial and legal terms were created for the first time in Ukrainian science. The first lexicographic work in Ukrainian studies that covered the most commonly used Ukrainian biological terms and its correspondents in Russian and English is a dictionary of Ukrainian biological terminology. A qualitative source of the information of basic knowledge in economic theory is the Ukrainian-Russian-English terms dictionary of this field. The Ukrainian-Russian-English Dictionary of scientific and technical terms for mechanical engineering was called to provide the most accurate translation of scientific and technical terms into Russian and English. The trilingual dictionary of modern law terminology has been prepared for Ukrainian practicing or future lawyers. The trilingual dictionary for physicists implements the urgent need to lead to the correspondence the basic physical terminology that functions in the modern scientific circulation. The principles of dictionaries compiling were defined, and the necessity of their publication was substantiated. The main attention was paid to the scientific value of the works that is caused by the needs of modern Ukrainian terminography.

Keywords: Ukrainian language, terminography, trilingual dictionary, term, edition.

В останні десятиліття помітно активізувалися дослідження проблем функціонування термінової лексики різних галузей знань. У будь-якій галузі людської діяльності однією з основних проблем є єдина понятійна база й відповідна їй спеціальна предметна термінологія.

Сучасний інтенсивний розвиток освіти, науки, техніки й мистецтва у світовому масштабі зумовив глобальне розширення наукових контактів і збільшення кількості наукової літератури, що в незалежній Україні виразилося ще й у нагальній потребі створення українськомовних галузевих перекладних і тлумачних словників. Питання про складання галузевих термінової лексики є одним із найактуальніших у сучасному прикладному мовознавстві. У зв'язку з посиленням потреби у внутрішньодержавному й міжнародному обміні інформацією, пов'язаною з досягненнями освіти, науки, техніки й мистецтва абсолютно необхідним є точне й систематизоване подання термінології [5, с. 119]. Найважливішим чинником науково-технічного піднесення стала термінологічна діяльність у всіх її формах, найбільш важливою з яких є створення галузевих і вузькогалузевих словників різних типів, які використовують у різноманітних галузях суспільного життя.

Упродовж тривалого часу питання складання галузевих словників різних типів (зокрема перекладних і тлумачних) обговорюють у своїх працях провідні українські вчені. Так, Б. Шуневич [18] проводить порівняльний аналіз відбору спеціальних термінів для укладання перекладних словників нових терміносистем у кінці XX і на початку XXI століть, встановлює роль нових інформаційних технологій при дослідженні термінології та укладанні такого типу словників з робототехніки та дистанційного навчання. С. Вискушенко [2] аналізує проблеми створення двомовного термінової тематичного словника англійської фахової мови тваринництва, С. Радзівська та І. Чекман [9] розробляють принципи укладання англо-українського словника-довідника з нанонауки, Л. Конопляник [5] аналізує досвід укладання двомовних галузевих словників, визначає принципи укладання англо-українського словника з фізики та обґрунтовує необхідність його видання. Т. Катиш [4] розглядає перекладні термінової словники в галузі радіоелектроніки, розкриває їхнє призначення, спрямування, особливості побудови та опису в них матеріалу, Н. Школьна [17] обґрунтовує необхідність укладання двомовного німецько-українсько-

го словника термінів промислової автоматизації тощо. Стосовно питання укладання перекладних (тримовних) галузевих словників, то цій проблемі не було надано достатньої уваги, що й становить **актуальність** нашого дослідження.

Мета статті – висвітлити й проаналізувати основні різногалузеві тримовні термінні словники, які видано в Україні упродовж XXI століття, визначити їхню значущість для української термінографії.

Галузевий (термінний) словник, за визначенням Л. Симоненко, – це багатогранна праця, яка не лише відображає стан розвитку тієї чи тієї галузі знань і її термінології на час його створення, а ще і є своєрідним пропагандистом нормативної уніфікованої та кодифікованої термінології вихідної мови й залучених до нього мов [11, с. 308]. Галузеві словники представляють термінологію однієї галузі, а вузькогалузеві словники репрезентують окремі галузеві підсистеми, термінологію певної навчальної дисципліни. Одним із типів галузевих словників, як уже й було зазначено, є перекладний словник. У перекладному словнику до реєстрових слів однієї мови додають відповідники іншими мовами, тому він може бути дво- й багатомовним [3, с. 91]. Галузеві перекладні словники репрезентують склад термінів відповідної галузі, впливають на мовну компетенцію фахівців цієї галузі, зумовлюють оновлення галузевої термінології, а також роблять доступними наукові джерела інформації, сприяючи порозумінню між носіями різних мов та поглибленому вивченню використаних у словнику мов. Ці словники виконують функцію знаряддя, інструменту, користуючись яким студент, викладач, перекладач або фахівець відповідної галузі перекладає тексти з однієї мови на іншу [5, с. 120].

Із запровадженням української мови як державної зростає потреба все ширше використовувати її в усіх галузях науки й техніки. Українська мова функціонуватиме як повноцінна світова мова лише в тому разі, якщо буде відновлено її повнокровне існування в усіх функційних стилях, у військовому й науково-технічному зокрема. Однією з головних причин, що стримує впровадження української мови в практичну діяльність військовиків, є те, що значна частина фахівців усіх військових спеціальностей не знає української військової і науково-технічної термінології. Оскільки досі більшість науково-технічної й навчальної літератури для військовиків видано в Україні російською мовою, то для навчального процесу на цьому етапі виникла потреба в укладанні російсько-українсько-англійського військового словника [10]. До словника відібрано найнеобхідніші і найчастіше вживані терміни, які широко застосовують у військовій справі, а також терміни з інформатики та обчислювальної техніки, математики, фізики, хімії, електротехніки, інженерної графіки та механіки. Загальний обсяг словника – близько 20 тисяч терміноодиниць, усталених у науковій і навчальній літературі з різних галузей військової справи. У праці послідовно правильно наведено військові терміни, які досі писали то правильно, то неправильно. А деякі терміни тут написано правильно вперше за всі роки української лексикографії. Словник складається з трьох частин: із власне російсько-українсько-англійського словника та українського й англійського покажчиків. Потреба в російсько-українсько-англійському словнику для військовиків зумовлена й зростанням міжнародних зв'язків України.

На початку третього тисячоліття в Україні спостерігаємо надмірну зацікавленість іноземними мовами. Це можна прослідкувати й в економічній, діловій та фінансовій сферах. Беручи до уваги потреби громадськості, вперше в українській науці створено тримовний англо-російсько-український словник з економіки та фінансів [1]. Основна мета словника – допомагати розумінню спеціальних текстів та сприяти здійсненню ділових контактів. Укладачі праці виділили терміни з урахуванням частотності їх уживання у спеціальній літературі. Словник містить 10 тисяч термінів фінансової діяльності, соціально-економічної політики, банківської справи, техніки біржових операцій, бухгалтерського обліку, торговельного права, податкової системи, зовнішньої торгівлі, страхування, ціноутворення тощо. У додатку наведено відомості про скорочення й умовні позначки, які прийнято в бізнес-практиці, а також глосарій українсько-російсько-англійських термінів.

Для фахівців, які уже мають професійний досвід, та для студентів, які готуються працювати у сфері податкового консалтингу, фінансів, права створено тримовний словник податкових, фінансових та юридичних термінів [8]. Словник містить переклад більше 5 тисяч фахових термінів і понять у галузі оподаткування, фінансів і права. До багатьох термінів і понять наведено пояснення, які дають можливість краще зрозуміти зміст і контекст вживання терміна в міжнародній практиці.

Першою в україністиці лексикографічною працею, що охоплює найуживанішу українську біологічну термінологію та її відповідники в російській та англійській мовах є “Словник української біологічної термінології” [13]. Створення словника зумовлене насамперед необхідністю зібрати й систематизувати сучасну українську наукову біологічну термінологію. Потреба в такій праці незріла давно, але особливо гостро постає тепер, у період стандартизації та кодифікації наукової термінології, поповнення її термінами, що позначають нові реалії багатоаспектної біологічної науки. “Словник української біологічної термінології” охоплює понад 80 тисяч нормативних загальнонаукових та широковживаних термінів біологічних наук, які зафіксовано в науковій, науково-популярній, навчальній та інформативно-реферативній літературі, енциклопедичних, загальномовних і спеціальних словниках. У праці відсутні вузькоспеціальні, застарілі терміни та новотвори, не апробовані в мові фахівців, а також обмежено кількість фонетичних і морфологічних варіантів. У зв'язку з обраним типом словника в ньому також немає видових назв тварин та рослин, за винятком тих, що позначають окремих представників флори і фауни, культивованих у сільському господарстві, що є основою найменувань відповідних галузей народного господарства, найпоширеніших лікарських рослин, які використовують у фармації тощо. Ця термінографічна праця є нормативним тримовним дефінітивно-перекладним словником сучасної наукової біологічної термінології, в якому зафіксовано лише усталені в мові лексичні одиниці, граматичні форми, наголоси, що відповідають вимогам сучасного правопису.

Якісним джерелом інформації базових знань з економічної теорії є українсько-російсько-англійський термінний словник [6] цієї галузі. Словник містить терміни, які характеризують ринкову економіку на мікро- та макrorівні, грошовий обіг, інвестування, теоретичну прикладну економіку, фінанси, економічну історію тощо. Матеріал словника охоплює базові терміни й поняття з усіх розділів економічної теорії. У термінографічній праці близько тисячі понять українською, російською та англійською мовами, що допоможе тим, хто добре не володіє державною мовою, зокрема іноземним студентам, які навчаються в Україні. Для складних терміноодиниць, які в словнику розташовано за принципом основного (опорного слова), запропоновано їхні варіанти з найбільш уживаним порядком понять із відсиланням до відповідного словникового розділу.

Забезпечити найбільш точний переклад науково-технічних термінів на російську та англійську мови покликаний “Українсько-російсько-англійський словник науково-технічних термінів з машинобудування для студентів технічних спеціальностей усіх форм навчання” [16]. Словник з машинобудування складається з двох частин: “Прикладна геометрія” та “Інже-

нерна графіка”. У цих частинах представлено найбільш поширені терміни, які трапляються у процесі читання та виконання машинобудівних, електротехнічних креслень.

Прикладна геометрія використовує сучасний апарат нарисної, аналітичної, диференціальної, проєктивної, багатомірної геометрії і має за мету розв’язання широкого кола практичних завдань, забезпечуючи при цьому не тільки наочність розв’язання проблем, але й широкі можливості узагальнення на основі геометричного моделювання.

Інженерна графіка базується на положеннях, відомих із геометрії, тригонометрії та нарисної геометрії. Знання основних положень інженерної графіки дає можливість мати навички та вміння вирішувати такі питання, як: вибір головного вигляду, нанесення розмірів, використання умовностей та спрощень, які передбачають стандарти Єдиної системи конструкторської документації. Словник містить близько 700 терміноодиниць. Терміни представлено в алфавітному порядку українською мовою і поруч із кожним словом надано переклад на російську та англійську мови.

Ще одна термінографічна праця “Тривимірний словник з технічної механіки та машинобудування” [14] містить понад 1200 найуживаніших науково-технічних терміноодиниць з теоретичної та прикладної механіки й машинобудування в українському, російському та англійському варіантах. Створення словника зумовлено завданнями модернізації вищої освіти: необхідністю забезпечення уніфікації та стандартизації української та міжнародної термінології в освітніх процесах, оволодіння сучасною науково-технічною термінологією, поширенням міжнародних та міжгалузевих контактів та взаємодій.

Для українських фахівців, які займаються правничою діяльністю або готуються нею займатися, підготовлено тривимірний “Словник сучасного правничого терміновживання” [12]. Словник містить як власне юридичні терміни, так і спеціальну лексику суміжних галузей (насамперед суспільно-політичну, економічну, фінансову) – в її стосунку до правничої сфери. Українські слова-терміни, терміносполучення, зокрема й багатоконпонентні номінативні одиниці, супроводжуються російськими та англійськими відповідниками. Назви понять, які викладено у словнику кожною з трьох зазначених мов, супроводжують характерні словосполучення, що мають юридичну маркованість, засвідчену, зокрема, спеціальною літературою з правознавства.

Нагальну потребу привести до взаємовідповідності основну фізичну термінологію, що функціонує у сучасному науковому обігу, реалізовує тривимірний словник для фізиків [19]. Термінографічна праця поряд із терміноодиницями різних галузей фізики та споріднених дисциплін містить широковживану загальнонаукову та загальнонавчальну лексику. Словник побудовано на ілюстративних прикладах з оригінальних джерел – англійських та американських наукових статей, оглядів, монографій, патентів та іншої науково-технічної літератури. Усі поняття викладено в тому контексті, в якому вони трапляються в першоджерелах, із незначними скороченнями. Значний обсяг нетермінової складової словника, яка також містить ділову та офіційну лексику, створено для допомоги у спілкуванні з іноземними партнерами, веденні ділового листування, складанні договорів про співпрацю, програм спільних досліджень тощо.

Засвоєнню фізичної термінології, розвитку фізичного мислення сприяє ще один тривимірний словник основних фізичних термінів [15]. Найбільш детально у словнику представлено терміни тих розділів, що складають основу сучасної фізики: електродинаміки, класичної і квантової механіки, теорії коливань та хвиль, статистичної фізики та термодинаміки, теорії твердого тіла. Словник містить близько 850 фізичних термінів і невелику кількість математичних і технічних термінів, які сприяють розумінню змісту основної термінології.

Допомогу в засвоєнні системно-утворювальних термінів конкретної предметної галузі знань таких дисциплін, як охорона праці, цивільний захист та безпека життєдіяльності здійснює навчальний тривимірний термінословник-мінімум [7]. Оволодіння термінословником вказаних дисциплін є необхідною умовою ефективного використання іноземних мов для вирішення професійних завдань.

Отже, як бачимо, що нестримний розвиток сучасної науки та техніки, посилення міжнародних зв’язків, необхідність співпраці наукової спільноти в різноманітних галузях і потреба забезпечення розвитку комунікації між фахівцями різних країн вимагають від українських науковців віднаходження українських еквівалентів й іншомовних відповідників та укладання галузевих перекладних словників.

Джерела та література:

1. Англо-російсько-український словник : 10 000 термінів-слів та словосполучень / Уклад. Н. Д. Петрова-Соллогуб, Д. П. Богиня. Вінниця : Нова Книга, 2003. 448 с.
2. Вискушенко С. А. До проблеми розробки двомовного термінологічного тематичного словника англійської фахової мови тваринництва. *Науковий вісник Волинського національного університету ім. Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство : зб. наук. праць*. Луцьк : Волинський національний ун-т ім. Лесі Українки, 2011. № 3. Ч. 2. С. 194–197.
3. Іванова О. Термінологічні словники: класифікаційні ознаки. *Українська мова : наук.-теорет. журнал*. 2006. № 4. С. 84–94.
4. Катиш Т. В. Перекладні термінологічні словники з радіоелектроніки. *Вісник Запорізького національного університету. Серія : Філологічні науки*. 2017. № 2. С. 94–100.
5. Конопляник Л. М. Особливості укладання нових галузевих словників (на прикладі англо-українського словника з фізики). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія*. 2014. № 11. Т. 1. С. 119–122.
6. Краус Н. М., Краус К. М. Українсько-російсько-англійський термінологічний словник з економічної теорії. К. : “Центр учбової літератури”, 2015. 328 с.
7. Лазуткін М. І., Слинко Г. І., Журавель М. О. Термінологічний словник з охорони праці, цивільного захисту та безпеки життєдіяльності : навч. посіб. для студентів усіх спеціальностей будь-якої форми навчання. Запоріжжя : ЗНТУ, 2019. 154 с.
8. Ніколайчук С. В., Ніколайчук Ю. В. Словник податкових, фінансових та юридичних термінів : німецько-російсько-український. Українсько-російсько-німецький. К. : ІНКООС, 2011. 320 с.
9. Радзівська С. О., Чекман І. С. Принципи укладання англо-українського словника-довідника з нанонауки. *Термінологічний вісник*. 2013. Вип. 2(1). С. 171–179.
10. Російсько-українсько-англійський військовий словник : близько 20000 слів / Уклад. В. Я. Карачун, І. А. Черненко, С. М. Чиж, О. О. Карачун. К. : Техніка, 2001. 750 с.
11. Симоненко Л. Тлумачно-перекладна термінографія. *Українська лексикографія в загальнослов’янському контексті : теорія, практика, типологія : зб. наук. праць*. К. : Ін-т української мови НАН України, 2011. С. 308–313.
12. Словник сучасного правничого терміновживання : українсько-російсько-англійський. Близько 30 тисяч слів і словосполучень / Уклад. С. М. Бервено, В. С. Калашник, В. С. Козадаєв та ін. Х. : Право, 2017. 368 с.

13. Словник української біологічної термінології. К. : КММ, 2012. 744 с.
14. Солод В. Ю., Мамасв Л. М., Нікулін О. В. Тривимірний словник з технічної механіки та машинобудування для студентів-механіків очної та заочної форм навчання. Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2016. 103 с.
15. Українсько-російсько-англійський, англо-українсько-російський, російсько-українсько-англійський словник основних фізичних термінів / Уклад. В. Ю. Вдов'яков. Х. : ХНУПС, 2018. 76 с.
16. Українсько-російсько-англійський словник науково-технічних термінів з машинобудування для студентів технічних спеціальностей усіх форм навчання. 700 термінів / Уклад. Е. А. Бажміна, В. І. Гонтаренко. Запоріжжя : ЗНТУ, 2016. 42 с.
17. Школьна Н. Особливості укладання двомовного друкованого словника спеціалізованої галузі (промислової автоматизації). *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич : Видавничий дім "Гельветика", 2019. Вип. 23. Т. 3. С. 69–76.
18. Шуневич Б. І. Сучасні способи відбору термінів та укладання перекладних словників нових терміносистем. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка : зб. наук. праць*. Житомир : Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2008. Вип. 38. С. 90–93.
19. Юдіна С. М. Українсько-російсько-англійський словник для фізиків. К. : УМІФ, 2017. 880 с.

References:

1. Anhlo-rosiys'ko-ukrayins'kyi slovnyk : 10 000 terminiv-sliv ta slovopoluchen' / Uklad. N. D. Petrova-Sollohub, D. P. Bohynya. Vinnytsya : Nova Knyha, 2003. 448 s.
2. Vyskushenko S. A. Do problemy rozrobky dvomovnoho terminolohichnoho tematychnoho slovnyka anhliys'koyi fakhovoyi movy tvarynnystva. *Naukovyy visnyk Volyn's'koho natsional'noho universytetu im. Lesi Ukrayinky. Filolohichni nauky. Movoznavstvo : zb. nauk. prats'*. Luts'k : Volyn's'kyi natsional'nyy un-t im. Lesi Ukrayinky, 2011. № 3. Ch. 2. S. 194–197.
3. Ivanova O. Terminolohichni slovnyky: klasyfikatsiyni oznaky. *Ukrayins'ka mova : nauk.-teoret. zhurnal*. 2006. № 4. S. 84–94.
4. Katysh T. V. Perekladni terminolohichni slovnyky z radioelektroniky. *Visnyk Zaporiz'koho natsional'noho universytetu. Seriya : Filolohichni nauky*. 2017. № 2. S. 94–100.
5. Konoplyanyk L. M. Osoblyvosti ukladannya novykh haluzevykh slovnykiv (na prykladi anhlo-ukrayins'koho slovnyka z fizyky). *Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriya : Filolohiya*. 2014. № 11. T. 1. S. 119–122.
6. Kraus N. M., Kraus K. M. Ukrayins'ko-rosiys'ko-anhliys'kyi terminolohichnyy slovnyk z ekonomichnoyi teorii. K. : "Tsentr uchbovoyi literatury", 2015. 328 s.
7. Lazutkin M. I., Slyn'ko H. I., Zhuravel' M. O. Terminolohichnyy slovnyk z okhorony pratsi, tsyvil'noho zakhystu ta bezpeky zhyttyediyal'nosti : navch. posib. dlya studentiv usikh spetsial'nostey bud' yakoyi formy navchannya. Zaporizhzhya : ZNTU, 2019. 154 s.
8. Nikolaychuk S. V., Nikolaychuk Yu. V. Slovnyk podatkovykh, finansovykh ta yurydychnykh terminiv : nimets'ko-rosiys'ko-ukrayins'kyi. Ukrayins'ko-rosiys'ko-nimets'kyi. K. : INKOS, 2011. 320 s.
9. Radziyevs'ka S. O., Chekman I. S. Pryntsypy ukladannya anhlo-ukrayins'koho slovnyka-dovidnyka z nanonauky. *Terminolohichnyy visnyk*. 2013. Vyp. 2(1). S. 171–179.
10. Rosiys'ko-ukrayins'ko-anhliys'kyi viys'kovyy slovnyk : blyz'ko 20000 sliv / Uklad. V. Ya. Karachun, I. A. Chernenko, S. M. Chyzh, O. O. Karachun. K. : Tekhnika, 2001. 750 s.
11. Symonenko L. Tlumachno-perekladna terminohrafiya. *Ukrayins'ka leksykohrafiya v zahal'noslov'yans'komu konteksti : teoriya, praktyka, typolohiya : zb. nauk. prats'*. K. : In-t ukrayins'koyi movy NAN Ukrayiny, 2011. S. 308–313.
12. Slovnyk suchasnoho pravnychoho terminovzhyvannya : ukrayins'ko-rosiys'ko-anhliys'kyi. Blyz'ko 30 tysyach sliv i slovopoluchen' / Uklad. S. M. Berveno, V. S. Kalashnyk, V. S. Kozadayev ta in. Kh. : Pravo, 2017. 368 s.
13. Slovnyk ukrayins'koyi biolohichnoyi terminolohiyi. K. : KMM, 2012. 744 s.
14. Solod V. Yu., Mamayev L. M., Nikulin O. V. Trymovnyy slovnyk z tekhnichnoyi mekhaniky ta mashynobuduvannya dlya studentiv-mekhanikiv ochnoyi ta zaочної form navchannya. Dniprodzerzhyn's'k : DDTU, 2016. 103 s.
15. Ukrayins'ko-rosiys'ko-anhliys'kyi, anhlo-ukrayins'ko-rosiys'kyi, rosiys'ko-ukrayins'ko-anhliys'kyi slovnyk osnovnykh fizychnykh terminiv / Uklad. V. Yu. Vdov'onkov. Kh. : KhNUPS, 2018. 76 s.
16. Ukrayins'ko-rosiys'ko-anhliys'kyi slovnyk nauково-tekhnichnykh terminiv z mashynobuduvannya dlya studentiv tekhnichnykh spetsial'nostey usikh form navchannya. 700 terminiv / Uklad. E. A. Bazhmina, V. I. Hontarenko. Zaporizhzhya : ZNTU, 2016. 42 s.
17. Shkol'na N. Osoblyvosti ukladannya dvomovnoho drukovanoho slovnyka spetsializovanoyi haluzi (promyslovoyi avtomatyzatsiyi). *Aktual'ni pytannya humanitarnykh nauk : mizhvuziv's'kyi zbirnyk naukovykh prats' molodykh vchenykh Drohobyts'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka*. Drohobych : Vydavnychyy dim "Hel'vetyka", 2019. Vyp. 23. T. 3. S. 69–76.
18. Shunevych B. I. Suchasni sposoby vidboru terminiv ta ukladannya perekladnykh slovnykiv novykh terminosystem. *Visnyk Zhytomyrs'koho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka : zb. nauk. prats'*. Zhytomyr : Vyd-vo Zhytomyrs'koho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka, 2008. Vyp. 38. S. 90–93.
19. Yudina S. M. Ukrayins'ko-rosiys'ko-anhliys'kyi slovnyk dlya fizyky. K. : UMIF, 2017. 880 s.